

The mediating role of emotional intelligence in the relationship between marital conflicts and tendency to marital infidelity in couples

Sh. Navabinejad : Professor, Counseling and Psychology Department, Iran-Mehr Center for Social Studies and Research, Tehran, Iran

M. Rostami : Assistant Professor of Psychology and Counseling Department, Iran-Mehr Center for Social Studies and Research, Tehran, Iran

K. Parsakia : Research assistant, Counseling and Psychology Department, Iran-Mehr Center for Social Studies and Research, Tehran, Iran

Abstract

Background and Aim: Family is known as the most important unit of societies, and marriage is the most basic human relationship; Because it forms the primary structure of family relationship and the growth of the next generations. Therefore, this study aimed to investigate the mediating role of emotional intelligence in the relationship between marital conflicts and the tendency to marital infidelity. **Methods:** This research is descriptive-correlation type. The statistical population of the present study included all the couples who referred to the counseling centers of the 1st to 5th districts of Tehran in 2022. Among these people, 100 couples (200 people) were selected by the available sampling method. In order to collect data, Bar-on's Emotional Intelligence Questionnaire (1980), Marital Conflicts Questionnaire (2008) and Bashirpour et al (2018) Tendency to Marital Infidelity Questionnaire were used. Moreover, Pearson's correlation coefficient and path analysis were used for statistical analysis of the data. **Results:** The findings showed an insignificant relationship between marital conflicts and the tendency to marital infidelity. Also, the results showed that emotional intelligence plays a suppressing role in the relationship between marital conflicts and the tendency to marital infidelity so that the indirect relationship between marital conflicts and the tendency to marital infidelity is significant by mediating emotional intelligence. **Conclusion:** Based on the findings, it can be concluded that people whose emotional intelligence plays a mediating role in the relationship between marital conflicts and the tendency for marital infidelity.

Keywords: Emotional Intelligence, Marital conflicts, tendency to marital infidelity, couples

* **Corresponding author**
kamdinparsakia@iranmehr.ac.ir

Received: 05.01.2023
Acceptance: 11.03.2023

Cite this article as:

Navabinejad, Sh., Rostami, M., & Parsakia, K. (2023). The mediating role of emotional intelligence in the relationship between marital conflicts and tendency to marital infidelity in couples. *JARAC*, 5(1): 1-9.

© 2023 by the authors. Licensee Iran-Mehr ISSR, Tehran, Iran. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0 license) (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

بررسی نقش میانجی هوش هیجانی در رابطه میان تعارضات زناشویی و میل به خیانت زناشویی در زوجین

شکوه نوابی نژاد^{id}: استاد گروه مشاوره و روانشناسی، مرکز مطالعات و تحقیقات اجتماعی ایران مهر، تهران، ایران
مهدی رستمی^{id}: گروه مشاوره و روانشناسی، مرکز مطالعات و تحقیقات اجتماعی ایران مهر، تهران، ایران
کامدین پارساکیا^{*id}: گروه مشاوره و روانشناسی، مرکز مطالعات و تحقیقات اجتماعی ایران مهر، تهران، ایران

چکیده

کلیدواژه‌ها:
میل به خیانت زناشویی، هوش هیجانی، تعارضات زناشویی، زوجین

*نویسنده مسئول
kamdinparsakia@iranmehr.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۰/۱۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۲/۲۰

زمینه و هدف: خانواده به عنوان مهم‌ترین واحد جوامع، و ازدواج اساسی‌ترین رابطه انسانی شناخته شده است؛ چراکه ساختار اولیه ایجاد رابطه خانوادگی و رشد نسل‌های بعدی را شکل می‌دهد. از این رو، هدف از پژوهش حاضر بررسی نقش میانجی هوش هیجانی در رابطه بین تعارضات زناشویی و میل به خیانت زناشویی بود. **روش پژوهش:** این تحقیق از نوع توصیفی-همبستگی است. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل تمامی زوجین مراجعه کننده به مراکز مشاوره منطقه ۱ تا ۵ تهران در سال ۱۴۰۱ بود. از میان این افراد به روش نمونه‌گیری در دسترس تعداد ۱۰۰ زوج (۲۰۰ نفر) انتخاب شدند. جهت گردآوری داده‌ها از پرسشنامه هوش هیجانی بار-ان (۱۹۸۰)، پرسشنامه تعارضات MCQ و پرسشنامه گرایش به خیانت زناشویی بشیرپور و همکاران (۱۳۹۷) استفاده شد. جهت تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل مسیر استفاده گردید. **یافته‌ها:** یافته‌ها نشان داد که رابطه میان تعارضات زناشویی و میل به خیانت زناشویی معنادار نیست. همچنین نتایج نشان داد که هوش هیجانی در رابطه میان تعارضات زناشویی و میل به خیانت زناشویی نقش بازدارنده دارد. به طوری که رابطه غیرمستقیم میان تعارضات زناشویی و میل به خیانت زناشویی با میانجی‌گری هوش هیجانی معنادار است. **نتیجه‌گیری:** بر اساس یافته‌ها می‌توان نتیجه گرفت که افرادی که هوش هیجانی نقش میانجی در رابطه میان تعارضات زناشویی و میل به خیانت زناشویی ایفا می‌کند.

شیوه استناد به این مقاله:

نوابی نژاد، ش.، رستمی، م.، و پارساکیا، ک. (۱۴۰۲). بررسی نقش میانجی هوش هیجانی در رابطه میان تعارضات زناشویی و میل به خیانت زناشویی در زوجین. *فصلنامه سنجش و پژوهش در مشاوره کاربردی*، ۵ (پیاپی ۱۵): ۹-۱.

انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با CC BY-NC-SA 3.0 صورت گرفته است.

مقدمه

ناشی از ناهماهنگی زن و شوهر در نوع نیازها و روش ارضای آن، خودمحوری، اختلاف در خواسته‌ها، طرحواره‌های رفتاری و رفتار غیرمستولانه نسبت به ارتباط زناشویی و ازدواج می‌داند. تعارض در خانواده، نشان‌گر آن است که دنیای کیفی اعضای آن خانواده با یکدیگر ناهماهنگ است و حداقل یکی از اعضای خانواده تلاش دارد که اعضای دیگر خانواده با دنیای کیفی او هماهنگ شوند (Glasser, 2000).

خیانت زناشویی^۲ یکی از بدترین رویدادهایی است که در روابط زوجین روی می‌دهد و می‌تواند موجب متلاشی شدن کانون خانواده و جدایی زوجین از یکدیگر شود (Babakhani, 2020). خیانت در ازدواج به معنای بی‌وفایی و عدم تعهد به رابطه متعهدانه زوجین و برقراری هرگونه ارتباط عاطفی و جنسی با جنس مخالف خارج از تعهد مزبور است (Moradi, Maleki, & Namjoo, 2020). خیانت در ازدواج عامل عمده عدم رضایت زناشویی (Bagarozzi, 2001)، زمینه اصلی تعارض‌ها و اختلاف‌های زناشویی و یکی از مهم‌ترین مشکلات در روابط زناشویی و مهم‌ترین دلیل طلاق و جدایی زوجین تلقی می‌شود (Pirzadeh, Benisi, & Vatankhah, 2019). خیانت زناشویی می‌تواند پیامدهای فاجعه باری برای فردی که خیانت کرده، همسرش، رابطه زناشویی، خانواده بلافصل و خانواده دور فرد داشته باشد (Snyder, Baucom, & Gordon, 2017). خیانت زناشویی علاوه بر اینکه باورهای اساسی در مورد رابطه، همسر و فرد را زیر سؤال می‌برد (Saffarinia et al., 2017).

امروزه هوش هیجانی^۳ موضوع مورد بحث بسیاری از پژوهش‌های مربوط به بررسی تفاوت‌های فردی است و بر مطالعات مرتبط با هوش هیجانی افزوده است (Shayesteh, Fard, Sobhi Gharamaleki, & Zargham Hajabi, 2022). هوش هیجانی توانایی درک، توصیف، دریافت و کنترل هیجان هاست؛ به عبارتی هوش هیجانی شامل مجموعه‌ای از توانایی‌ها، قابلیت‌ها و مهارت‌هایی است که فرد را برای سازش یافتگی مناسب با محیط و کسب موفقیت در زندگی تجهیز می‌کند (Bar-On, 2010). هوش هیجانی یکی از عواملی است که می‌تواند در ایجاد و حفظ روابط فردی بین زوجین موثر باشد (Mehdigholi, Dokaneifard, &

خانواده نهاد مهم جامعه بشری است که زیربنایی‌ترین و اولین نهاد اجتماع به شمار می‌رود و اولین گام برای برپایی این نهاد اجتماعی، ازدواج است. ازدواج در همه جوامع مسئله مهمی تلقی می‌شود و داشتن زندگی زناشویی موفق تقریباً برای بیشتر افراد، هدفی عمده و آرمانی به شمار می‌رود. به عبارتی دیگر، خانواده به عنوان مهم‌ترین واحد جوامع، و ازدواج اساسی‌ترین رابطه انسانی شناخته شده است؛ چراکه ساختار اولیه ایجاد رابطه خانوادگی و رشد نسل‌های بعدی را شکل می‌دهد (Darbani & Parsakia, 2022).

تعارض^۱ عبارت است از نبود توافق و مخالفت دو فرد با یکدیگر، ناسازگاری نظرها و هدف‌های رفتاری است که در راستای مخالفت با دیگری انجام می‌گیرد. تعارض، مجموعه رخداد و حوادثی هستند که بر یک یا چند تن از اعضای خانواده یا همه آن‌ها یا روی هم‌رفته، بر پیکره خانواده تحمیل می‌شوند و همه اعضای خانواده را تحت تاثیر قرار می‌دهد (Sehat et al., 2014). پدید آمدن اختلاف و تعارض بین زن و شوهر طبیعی است. به دلیل ماهیت کنش‌ورزی همسران، گاه پیش می‌آید که اختلاف دیدگاه روی دهد یا نیازها برآورده نشود؛ در نتیجه همسران نسبت به یکدیگر احساس خشم، ناامیدی و ناخشنودی می‌کنند. تعارض همیشه منفی نیست، بلکه روشی است که زوجها برای مدیریت روابط معیوب‌شان به کار می‌برند ولی این امر می‌تواند تأثیر منفی بر رابطه داشته باشد تعارض زناشویی ایمنی کل نظام خانواده را به خطر می‌اندازد. همچنین، انرژی به کار رفته برای کسب دوباره ایمنی هیجانی، منابع جسمانی لازم برای ادامه نیازهای تحولی را محدود می‌کند (Darbai & Parsakia, 2022). به عبارتی، پیش‌درآمد جدایی زوجها، تعارض زناشویی است که از بگومگوهای ساده شروع شده و تا درگیری‌های لفظی، نزاع و کتک‌کاری و گاهی جدایی ممکن است گسترش یابد. تعارضات زناشویی زمانی بالا می‌گیرد که درجاتی مختلف از استقلال یا وابستگی زوجها به یکدیگر جهت همکاری و تصمیم‌گیری مور نیاز باشد. درجه اختلافات می‌تواند در نتیجه حساسیت‌ها به وجود آمده و موجب اختلاف‌های سطحی تا تعارضات شدید گردد (Oh & Hwang, 2018). Glasser (2000) تعارض زناشویی را

3. Emotional Intelligence

1. Conflict
2. Marital Infidelity

مناطق ۱ تا ۵ شهر تهران در سال ۱۴۰۱ می‌باشد. حجم نمونه پژوهش بر اساس دیدگاه (Klein, 2011) ۲۰۰ نفر (۱۰۰ زوج) تعیین شد. به منظور نمونه‌گیری ابتدا از طریق شیوه نمونه‌گیری خوشه‌ای مراکز مشاوره انتخاب شد. سپس به شیوه نمونه‌گیری در دسترس شرکت‌کنندگان پژوهش انتخاب گردیدند. در این پژوهش به منظور گردآوری داده‌ها از پرسشنامه‌های گرایش به خیانت زناشویی، تعارض زناشویی و هوش هیجانی استفاده شد. همچنین جهت تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها از نرم افزار SPSS و AMOS استفاده گردید. از این رو از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل مسیر استفاده شد.

ابزارهای پژوهش

۱. پرسشنامه گرایش به خیانت زناشویی. پرسشنامه توسط Bashirpour, Shafiabadi & Dokaneifard (2018) به منظور سنجش گرایش به خیانت زناشویی متناسب با معیارهای فرهنگ بومی طراحی و تدوین شده است. این پرسشنامه دارای ۴۵ سوال و سه مولفه خانوادگی، فردی و اجتماعی می‌باشد. نمره گذاری این پرسشنامه بر اساس طیف لیکرت ۵ نمره‌ای از ۱ تا ۵ می‌باشد. بنابراین، دامنه نمرات این پرسشنامه بین ۴۵ تا ۲۲۵ است. هرچه امتیاز به دست آمده بالاتر باشد نشان‌دهنده میزان گرایش بیشتر به خیانت زناشویی است. روایی محتوایی، صوری و ملاکی این پرسشنامه در مطالعه Bashirpour, Shafiabadi, & Dokaneifard (2018) تأیید شده است. همچنین پایایی این پرسشنامه در پژوهش سازندگان پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ ۰/۷۰ به دست آمد. در این پژوهش نیز مقدار آلفا ۰/۸۱ به دست آمد که نشان‌دهنده پایایی خوب پرسشنامه است.

۲. پرسشنامه هوش هیجانی بار-آن. این تست دارای ۹۰ سوال است که ۱۵ مولفه هوش هیجانی را می‌سنجد. این تست اولین بار توسط بارآن به منظور نشان دادن اهمیت بیشتر آن نسبت به تست هوش شناختی گردید. در این پرسشنامه، هوش هیجانی به ۵ خرده‌مقیاس تقسیم شده است: مقیاس مهارت‌های درون فردی که شامل مؤلفه‌های آگاهی هیجانی، خود ابرازی، احترام به خود، خودشکوفایی و استقلال است. خرده‌مقیاس مهارت‌های بین فردی شامل مؤلفه‌های همدلی، مسئولیت‌پذیری اجتماعی و روابط بین فردی، مقیاس مقابله با فشار شامل؛ تحمل استرس و کنترل

(Jahangir, 2022). مهارت‌ها یا توانایی‌هایی که آگاهی از خود و حالات عاطفی دیگران و توانایی تنظیم یا استفاده از احساسات برای تأثیر مثبت بر عملکرد و نقش خود را ممکن می‌سازد (Mattingly & Kraiger, 2019). هوش هیجانی از لحاظ نظری و تجربی با توانایی مدیریت و تنظیم احساسات شخصی ارتباط دارد (Zysberg & Raz, 2019). در واقع، درک متقابل یکی از مهم‌ترین عواملی است که به خوشبختی طولانی مدت زوج‌ها کمک می‌کند (Mulay & Jaganathan, 2020). فقدان بیان احساسات منجر به مشکلاتی در روابط زناشویی می‌شود (Kamel Abbasi et al., 2016; Jensen, Chassin, & Gonzales, 2017). مؤلفه‌های خوش بینی، همدلی، ابراز عاطفی، خودآگاهی عاطفی و کنترل تکانه نقش مهمی در روابط زناشویی دارند (Batool & Khalid, 2012). نقش هوش هیجانی در زندگی زناشویی در تحقیقات مختلف بررسی شده است (Mehdigholi, Dokaneifard, & Jahangir, 2022). مطالعات نشان‌دهنده نقش مهم این متغیر در روابط زناشویی است. به طور مثال، (Bagheri & Albeheshti, 2020) پژوهش خود نشان دادند که هوش هیجانی با سرخوردگی زناشویی و نگرش به روابط فرازناشویی رابطه معنادار دارد (Bagheri & Albeheshti, 2020). همچنین (Batool, 2009) در مطالعه خود نقش هوش هیجانی را در کیفیت رابطه زناشویی بررسی کرد. وی نتیجه گرفتند که هوش هیجانی می‌تواند پیش‌بینی‌کننده کیفیت رابطه زناشویی باشد (Batool, 2009). همچنین (Salovey et al, 1999) و (Goleman, 1995) در مطالعات خود نشان دادند که یافتن نشانه‌های بی‌کفایتی عاطفی، خطوط فکری یا رفتاری نادرست می‌تواند یک زوج را به سوی تعارض یا جدایی سوق دهد که این نقش حیاتی هوش هیجانی را در بقای ازدواج و رابطه زناشویی ثابت می‌کند (Sevari & Talaezadeh, 2015). با توجه به مطالب ذکر شده می‌توان گفت هوش هیجانی نقش مهمی در رابطه با متغیرهای مختلف به ویژه متغیرهای زناشویی ایفا می‌کند. بنابراین، هدف از پژوهش حاضر بررسی نقش میانجی هوش هیجانی در رابطه بین تعارضات زناشویی و میل به خیانت زناشویی زوجین بود.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش‌شناختی، توصیفی و از نوع همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه زوجین مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره خانواده

بنابراین کم‌ترین نمره ۴۲ و بیش‌ترین نمره ۲۱۰ است که نمره بالاتر به معنای تعارض بیش‌تر است. براتی در پژوهش خود ضریب آلفای کرونباخ را برای کاهش همکاری ۰/۳۰، رابطه جنسی ۰/۵۰، واکنش هیجانی ۰/۷۳، جلب حمایت فرزندان ۰/۶۰، افزایش رابطه قوی با اقوام ۰/۶۴، جداکردن امور مالی ۰/۵۱ و کل آزمون ۰/۵۲ بود. (Dehghan (2001) نیز در هنجاریابی دوباره این ضریب را ۰/۷۱ گزارش کرد (Darbani & Parsakia, 2022) و در این پژوهش نیز مقدار آلفا ۰/۷۷ به دست آمد که نشان دهنده پایایی مناسب این پرسشنامه است.

یافته‌ها

از لحاظ داده‌های جمعیت‌شناختی، میانگین و انحراف استاندارد سن شرکت‌کنندگان در نمونه آماری پژوهش ۲۹/۳۱ (۵/۴۴) سال بود. همچنین از نظر سطح ۲۲ نفر (۱۱ درصد) دیپلم و زیر دیپلم، ۳۱ نفر (۱۵/۵ درصد) فوق دیپلم، ۱۰۲ نفر (۵۱ درصد) لیسانس، ۳۰ نفر (۱۵ درصد) فوق لیسانس و ۱۵ نفر (۷/۵ درصد) دکتری داشتند.

تکانه است. خرده‌مقیاس سازگاری شامل، انعطاف‌پذیری، حل مسئله و واقعیت‌سنجی است. خرده‌مقیاس خلق کلی شامل مؤلفه‌های شادی و خوش‌بینی می‌باشد. در پژوهش (Raghibi & Gharehchahi (2013) پایایی این آزمون به روش زوج-فرد ۸۸ برای ۹۵ نفر انجام شد و ضریب پایایی پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ محاسبه و ضریب ۰/۸۸ به دست آمد.

۳. پرسشنامه تعارض‌های زناشویی MCQ. پرسشنامه تعارض‌های زناشویی در سال ۲۰۰۶ توسط Torabi و زیر نظر Sanaei تهیه و تنظیم شد که میزان درگیری و تعارض زناشویی و ابعاد آن را اندازه‌گیری می‌کند که عبارتند از: (۱) کاهش همکاری (۲) کاهش رابطه جنسی (۳) افزایش واکنش‌های هیجانی (۴) افزایش جلب حمایت فرزندان (۵) افزایش رابطه فردی با خویشاوندان خود (۶) کاهش رابطه خانوادگی با خویشاوندان همسر و دوستان (۷) جدا کردن امور مالی از یکدیگر. این پرسشنامه شامل ۴۲ ماده بوده که هر کدام در طیف درجه‌بندی لیکرت از ۱ تا ۵ نمره‌گذاری شده.

جدول ۱. یافته‌های آمار توصیفی متغیرهای پژوهش			
متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	چولگی
میل به خیانت زناشویی	۱۶۸/۵۹	۱۶/۸۰	۱/۲۳
تعارضات زناشویی	۱۵۹/۱۵	۱۳/۴۰	۰/۵۶
هوش هیجانی	۲۷۱/۶۹	۲۵/۹۳	۱/۰۸

در جدول فوق داده‌های توصیفی متغیرهای پژوهش آمده است. با توجه به این که چولگی و کشیدگی در بازه ۲- تا ۲ قرار دارد می‌توان نتیجه گرفت که داده‌ها از توزیع طبیعی برخوردار هستند؛ لذا می‌توان از ضریب همبستگی پیرسون استفاده نمود؛ در ادامه ماتریس ضرایب همبستگی متغیرهای پژوهش آمده است.

جدول ۲. نتایج ضرایب همبستگی متغیرهای پژوهش			
متغیر	۱	۲	۳
۱. میل به خیانت زناشویی	۱		
۲. تعارضات زناشویی	۰/۰۹*	۱	
۳. هوش هیجانی	-۰/۴۱۹**	-۰/۵۱۷**	۱

* P > 0.05

** P < 0.01

هوش هیجانی و دو متغیر دیگر یعنی میل به خیانت زناشویی و تعارضات زناشویی همبستگی معنادار منفی وجود دارد ($p < ۰/۰۵$).

در جدول فوق ضرایب همبستگی میان متغیرهای پژوهش نشان داده شده است. با توجه خطای ۵ درصد می‌توان نتیجه گرفت که همبستگی میان تعارضات زناشویی و میل به خیانت زناشویی معنادار نیست ($p > ۰/۰۵$). از سوی دیگر، میان

جدول ۳. شاخص‌های نیکویی برازش مدل

مدل	χ^2	Df	χ^2/df	RMSEA	GFI	AGFI	NFI	CFI	NNFI
سه عاملی	۲/۷۱	۱	۲/۷۱	۰/۰۷۹	۰/۹۳	۰/۹۷	۰/۹۱	۰/۹۵	۰/۹۲

باشد می‌توان گفت مدل از برازش بسیار مطلوبی برخوردار است. با توجه به یافته‌ها می‌توان نتیجه گرفت که این مدل دارای برازش مناسبی است.

جهت بررسی برازش مدل از شاخص‌های مندرج در جدول فوق استفاده شد. در صورتی که شاخص نسبت مجذور کای به درجه آزادی کوچک‌تر از ۳ و شاخص‌های GFI، AGFI، CFI، NFI بالاتر از ۰/۹ و شاخص RMSEA کمتر از ۰/۱

جدول ۴. برآورد ضرایب اثرات مستقیم میان متغیرهای پژوهش

اثر	برآوردها متغیر	پارامتر استاندارد شده	خطای استاندارد	t	نتیجه
میل به خیانت زناشویی	هوش هیجانی	-۰/۲۳	۰/۰۵	۲/۳۸	$P < ۰/۰۵$
تعارضات زناشویی	تعارضات زناشویی	۰/۰۸	۰/۰۲	۰/۴۶	$P > ۰/۰۵$
هوش هیجانی	تعارضات زناشویی	-۰/۴۱	۰/۰۵	۳/۲۷	$P < ۰/۰۵$

هوش هیجانی بر تعارضات زناشویی ($\beta = -۰/۴۱$ و $t = ۳/۲۷$ = t) معنادار می‌باشد. از سوی دیگر، اثر مستقیم میل به خیانت زناشویی و تعارضات زناشویی ($\beta = ۰/۰۸$ و $t = ۰/۴۶$) معنادار نیست.

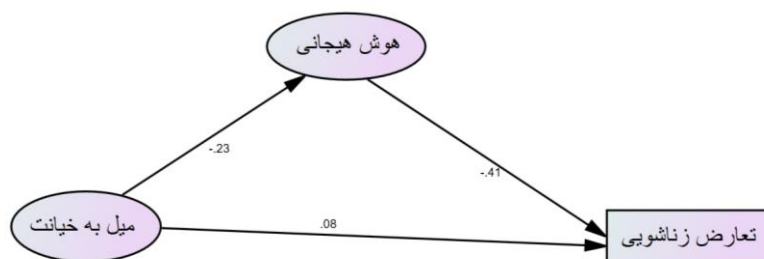
در جدول فوق پارامتر استاندارد شده، خطای استاندارد برآورد و نتایج آزمون t آورده شده است. یافته‌ها حاکی از آن است که اثر مستقیم میل به خیانت زناشویی بر هوش هیجانی ($\beta = -۰/۲۳$ و $t = ۲/۳۸$) معنادار است. همچنین اثر مستقیم

جدول ۵. ضرایب استاندارد شده اثرات مستقیم، اثرات غیرمستقیم و اثرات کل متغیرهای مدل

اثر	برآوردها متغیرها	اثرات		نتیجه
		مستقیم	غیرمستقیم	
میل به خیانت زناشویی	هوش هیجانی	-۰/۲۳	-	$P < ۰/۰۵$
تعارضات زناشویی	تعارضات زناشویی	۰/۰۸	-۰/۳۲	$P < ۰/۰۵$
هوش هیجانی	تعارضات زناشویی	-۰/۴۱	-	$P < ۰/۰۵$

منفی و معنادار می‌باشد ($p < ۰/۰۵$). به عبارتی دیگر، هوش هیجانی در رابطه میان میل به خیانت زناشویی و تعارضات زناشویی نقش بازدارنده ایفا می‌نماید. در شکل زیر مدل نهایی به دست آمده از تجزیه و تحلیل داده‌ها نمایش داده شده است.

بر اساس مندرجات جدول فوق، با وجود این که اثر مستقیم میل به خیانت زناشویی بر تعارضات زناشویی معنادار نیست اما با لحاظ نمودن متغیر هوش هیجانی به عنوان متغیر واسطه، این تأثیر به صورت غیرمستقیم معنادار می‌باشد. در نهایت می‌توان نتیجه گرفت که تأثیر کلی میل به خیانت زناشویی با واسطه‌گری هوش هیجانی بر تعارضات زناشویی

شکل ۱. مدل نهایی به دست آمده از نتایج

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر بررسی نقش میانجی هوش هیجانی در رابطه بین تعارضات زناشویی و میل به خیانت زناشویی زوجین بود. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها نشان داد که نقش میانجی هوش هیجانی در رابطه میان میل به خیانت زناشویی و تعارضات زناشویی معنادار است. همچنین یافته‌ها حاکی از آن بود که میل به خیانت زناشویی و تعارضات زناشویی رابطه معناداری ندارند اما رابطه میان این دو متغیر با واسطه‌گری هوش هیجانی معنادار می‌باشد. به عبارت دیگر، هوش هیجانی در رابطه میان میل به خیانت زناشویی و تعارضات زناشویی نقش بازدارنده ایفا می‌کند به طوری که جهت رابطه این دو متغیر را تغییر می‌دهد. نتایج این پژوهش با مطالعات (Hadian & Amini, 2019), Batool (2009), Sevari & Talaezadeh (2015), Eslami, Hasanzadeh, & Bashirpour et al (2015), Jamshidi (2014), Batool & Khalid (2009), Jensen, Chsasin & Gonzales (2016) همچنین نتایج به دست آمده با نتایج پژوهش (Bagheri & Albeheshti (2020) ناهمسو است.

در تبیین یافته‌ها می‌توان گفت که افرادی که هوش هیجانی بالایی دارند به شکلی عمل می‌کنند که به تجارب مثبت منتهی و مانع تجارب عاطفی منفی شود. در واقع این افراد مهارت‌های بیشتری در مدیریت مشکلات هیجانی دارند و بدین ترتیب مشکلات زناشویی کم‌تری را تجربه می‌کنند (Hadian & Amini, 2019). در واقع هوش هیجانی با فراهم نمودن احساسات و تجاربی هیجانی مثبت زمینه تعارضات پایین زناشویی و نیز کاهش میل به خیانت زناشویی را فراهم می‌آورد. از سوی دیگر، هوش هیجانی قابلیت است که بر سایر توانایی‌های فرد تأثیر مهمی دارد. افرادی که از هوش هیجانی بالایی برخوردارند دارای سازگاری، اعتماد به نفس و خودآگاهی بیشتری هستند که لازمه داشتن یک رابطه پویا را فراهم می‌سازد (Martins, Ramalho, & Morin, 2010). در واقع، هوش هیجانی نقطه تلاقی توانمندی‌ها، مهارت‌ها و تسهیل‌کننده‌های هیجانی و اجتماعی فرد بوده که با یکدیگر ارتباط متقابل دارند. این مجموعه مشخص می‌نماید که ما تا چه اندازه در درک و ابراز خود، درک دیگران، برقراری ارتباط با آن‌ها و مقابله با نیازها و مشکلات زندگی روزمره به شیوه‌ای اثربخش عمل می‌کنیم

(Hadian & Amini, 2019). لذا سرمایه‌ای که هوش هیجانی برای رابطه زناشویی فراهم می‌نماید می‌تواند باعث شود میل به خیانت زناشویی بالا منجر به بروز تعارضات زناشویی نگردد. به عبارتی دیگر، وقتی هوش هیجانی فرد بالا باشد این میل به احتمال کم‌تری منجر به بروز خیانت زناشویی شده و نیز از طریق مدیریت هیجانات زوجین می‌تواند مانع شکل‌گیری تعارض در رابطه زناشویی شوند.

در تبیین بیش‌تر یافته‌ها می‌توان گفت که در صورتی که یکی از زوجین یا هر دو آن‌ها کاستی‌های خاصی در مؤلفه‌های هوش هیجانی داشته باشند، احتمال عمیق‌تر شدن شکاف‌های عاطفی میان آن‌ها افزایش یافته و در نهایت منجر به آسیب‌پذیری و گسستن پیوند آن‌ها می‌شود (Sevari & Talaezadeh, 2015). به عبارتی، پایین بودن هوش هیجانی در زوجین موجب افزایش احتمال در بروز تعارضات زناشویی می‌گردد. می‌توان گفت وقتی زوجین نتوانند هیجانات و احساسات خود را مدیریت کنند و خودآگاهی کمی نسبت به آن داشته باشند نسبت به بروز تعارض آسیب‌پذیر می‌شوند. به علاوه، هوش هیجانی بالا به معنای درک متقابل و همدلی بالا است. در این صورت هنگامی که یکی از زوجین میل به خیانت زناشویی را در دیگری بالا ببیند می‌تواند با درک او و همدلی مانع ایجاد تعارض گردد.

در تبیین بیش‌تر یافته‌ها می‌توان گفت که زوج‌هایی که از هوش هیجانی بالاتری برخوردارند، توانایی درک همسر خود را در شرایط تعارض و اختلاف نظر خواهند داشت. همچنین عواطف و احساسات خود را راحت‌تر بروز داده و در صورت بروز تعارض نیز مانع از طولانی‌تر شدن آن می‌شوند (Salahian et al., 2010). هنگامی که میل به خیانت زناشویی بالا باشد و زوج‌ها از هوش هیجانی پایینی داشته باشند، هر دو به سمت تجربه احساسات و عواطف منفی سوق پیدا می‌کنند و این باعث بروز تعارضات زناشویی می‌شود. در مقابل، وقتی هوش هیجانی بالایی داشته باشند می‌توانند با درک دیگری و خود، استفاده از مهارت‌های ارتباطی میان‌فردی درست و مدیریت هیجانات از تعارض جلوگیری کنند. در واقع، این هوش هیجانی است که می‌تواند مشخص کند میل به خیانت زناشویی چه پیامدی را در پی داشته باشد. بنابراین، منطقی به نظر می‌رسد که میل به خیانت زناشویی با تعارضات زناشویی رابطه معناداری نداشته باشد و این رابطه با حضور متغیر هوش هیجانی به عنوان متغیر میانجی معنادار باشد.

- Bar-On, R. (2010). Emotional intelligence: An integral part of positive psychology. *South African Journal of Psychology*, 40(1), 54-62. [Link]
- Bashirpour, M., ShafiAbadi, A., & Dokaneii, F. (2018). Psychometric properties of the scale of marital infidelity. *PSYCHOMETRY*, 6(24), 37-55. [Link]
- Bashirpour, M., Shafi'abadi, A., & Doukaneifard, F. (2020). Factors affecting the tendency to marital infidelity: A grounded theory study. *Journal of Qualitative Research in Health Sciences*, 8(4), 16-27. [Link]
- Batool, S. S. (2009). Development and validation of emotional intelligence scale and emotional intelligence as a predictor of marital quality (Doctoral dissertation, UNIVERSITY OF THE PUNJAB, LAHORE, PAKISTAN). [Link]
- Batool, S. S., & Khalid, R. (2012). Emotional intelligence: A predictor of marital quality in Pakistani couples. *Pakistan Journal of Psychological Research*, 65-88. [Link]
- Darbani, S. A., & Parsakia, K. (2022). The effectiveness of strength-based counseling on the reduction of divorced women's depression. *Journal of Assessment and Research in Applied Counseling*, 4(2), 28-32. [Link]
- Darbani, S. A., & Parsakia, K. (2022). The effectiveness of strength-based counseling on the self-esteem of marital conflicted women. *Psychology of Woman Journal*, 3(1): 46-55. [Link]
- Eslami, A. A., Hasanzadeh, A., & Jamshidi, F. (2014). The relationship between emotional intelligence health and marital satisfaction: A comparative study. *Journal of education and health promotion*, 3. [Link]
- Glasser, W. (2000). *Counseling with choice therapy: The new reality therapy*. New York: Harper-Collins. [Link]
- Goleman, D. (1995). *Emotional intelligence*. New York: Bantam Books. [Link]
- Hadian, S., & Amini, D. (2019). Prediction Of Marital Disturbance Based On Emotional Intelligence, Communication Skills And Marital Conflicts Of Married Students Of Hamedan Azad University. *Women Studies*, 10(27), 179-211. [Link]
- Jensen, M., Chassin, L., & Gonzales, N. A. (2017). Neighborhood moderation of sensation seeking effects on adolescent substance use initiation. *Journal of youth and adolescence*, 46(9), 1953-1967. [Link]
- Martins, A., Ramalho, N., & Morin, E. (2010). A comprehensive meta-analysis of the relationship between emotional intelligence and

هر پژوهشی دارای محدودیت‌هایی بوده که پژوهش حاضر نیز از این قاعده مستثنی نیست. یکی از محدودیت‌های پژوهش حاضر استفاده از پرسشنامه به عنوان ابزار گردآوری داده‌ها بود که به علت سوگیری‌های ممکن در پر کردن پرسشنامه می‌تواند دقت یافته‌ها را کاهش دهد. همچنین شیوه نمونه‌گیری در دسترس می‌تواند در تعمیم یافته‌ها مشکل ایجاد نماید. در کل، پیشنهاد می‌گردد برای اطمینان بیشتر از نتایج این پژوهش، سایر محققین درباره متغیرهای آن پژوهش بیشتر روی جوامع آماری متفاوت و با در نظر گرفتن نقش سایر متغیرها ترتیب دهند. به علاوه، تأکید می‌گردد جهت به کارگیری نتایج به دست آمده از این پژوهش در تعمیم یافته‌های آن جوانب احتیاط رعایت گردد. به مشاورین و متخصصان حوزه خانواده و زوج‌درمانی پیشنهاد می‌گردد از پرسشنامه هوش هیجانی در ارزیابی‌های خود استفاده نمایند.

موازن اخلاقی

در تمام مراحل نگارش مقاله حاضر سعی شد اصول اخلاقی مورد توجه قرار گیرد.

سپاسگزاری

از همه افراد شرکت‌کننده در پژوهش و همه افرادی که در اجرای این پژوهش همکاری داشتند تشکر و قدردانی می‌شود.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان، این مقاله حامی مالی و تعارض منافع ندارد.

References

- Abbasi, A. R. K., Tabatabaei, S. M., Sharbaf, H. A., & Karshki, H. (2016). Relationship of attachment styles and emotional intelligence with marital satisfaction. *Iranian journal of psychiatry and behavioral sciences*, 10(3). [Link]
- Babakhani, V. (2020). The effectiveness of Acceptance and Commitment Therapy (ACT) on enduring the distress and self-control of betrayed women. *Bi-Quarterly Journal of Family Psychology*, 7(1), 121-132. [Link]
- Bagarozzi, D.A. (2001). *Enhancing Intimacy in Marriage: A Clinician's Guide* (1st ed.). Routledge. [Link]
- Bagheri, N., & Albeheshti, G. (2020). The investigating of the role of marital disillusionment in attitudes toward infidelity with the moderating role of emotional intelligence. *Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal (RRJ)*, 9(9), 139-146. [Link]

- focused short-term approach on marital conflict decrease in Qom. *HSR*, 10 (2) :268-275. [[Link](#)]
- Sevari, K., & Talaezadeh, M. (2015). A Comparative Study of Marital Infidelity and Emotional Intelligence (EQ), in Divorced and Normal Married Couples of Ahwaz. *Achievements of Clinical Psychology*, 1(2), 67-82. [[Link](#)]
- Shayesteh Fard, Z., Sobhi Gharamaleki, N., & Zargham Hajabi, M. (2022). Designing an emotional intelligence model in reconciling emotional relationships with mediated communication skills in married women. *Journal of Applied Family Therapy*, 3(5), 55-83. [[Link](#)]
- Snyder, K., Baucom, H., & Gordon, K. (2017). *Getting past the affair: A program to help you cope, heal, and move on-Together or apart*. New York, NY, US: Guilford Press. [[Link](#)]
- Zysberg, L., & Raz, S. (2019). Emotional intelligence and emotion regulation in self-induced emotional states: Physiological evidence. *Personality and Individual Differences*, 139, 202-207. [[Link](#)]
- health. *Personality and individual differences*, 49(6), 554-564. [[Link](#)]
- Mattingly, V., & Kraiger, K. (2019). Can emotional intelligence be trained? A meta-analytical investigation. *Human Resource Management Review*, 29(2), 140-155. [[Link](#)]
- Mehdigholi, M., Dokanei fard, F., & Jahangir, P. (2022). Presenting a model for predicting marital boredom based on differentiation, emotional intelligence and mental health mediated by resilience in couples. *Journal of Applied Family Therapy*, 3(4), 347-365. [[Link](#)]
- Moradi, Z., Maleki, M., & Namjoo, F. (2020). Predicting Lifestyle and Marital Intimacy on the Tendency to Marital Infidelity in Women. *Psychology of Woman Journal*, 1(1), 38-51. [[Link](#)]
- Mulay, H., & Jaganathan, S. (2020). Study of Emotional Intelligence and its Impact on Couple Relationships and Work Life Balance in and around Mumbai. *IIBM'S Journal of Management Research*. [[Link](#)]
- Oh, Y. K., & Hwang, S. Y. (2018). Impact of uncertainty on the quality of life of young breast cancer patients: focusing on mediating effect of marital intimacy. *Journal of Korean Academy of Nursing*, 48(1), 50-58. [[Link](#)]
- Pirzadeh, M., Benisi, P., & Vatankhah, H. (2019). The prediction of attitudes toward infidelity based on sexual satisfaction, marital quality relationship and marital satisfaction young married women, *Journal of New Advances in Behavioral Sciences*, 4(39), 16-32. [[Link](#)]
- Raghibi, M., & Gharehchahi, M. (2013). An Investigation of the Relation between Emotional and Spiritual Intelligence among Well-Adjusted and Discordant Couples. *Quarterly Journal of Woman and Society*, 4(13), 123-140. [[Link](#)]
- Saffarina, M., Agha Yousefi, A, Hosseinian, S., & Guests, A. (2017). The effectiveness of Adlerian psychotherapy based on lifestyle, social interest in inferiority and social well-being of betrayed women. *Social Psychology Research*, 7(26), 117-96. [[Link](#)]
- Salahian, A., Sadeghi, M., Bahrami, F., & Sharifi, M. (2010). Examine the Relationship between Emotional Intelligence and Forgiveness with Marital Conflicts. *Journal of Psychological Studies*, 6(2), 115-140. [[Link](#)]
- Salovey, P., Bedell, B. T., Detweiler, J. B., & Mayer, J. D. (1999). Coping intelligently. *Coping: The psychology of what works*, 141-164. [[Link](#)]
- Sehat, F., Sehat, N., Khanjani, S., Mohebi, S., & Shahsiah, M. (2014). The effect of solution-